

پژوهشی کار فرهنگی

(بیانات و رهنمود های امامین انقلاب و
تجربیات فعالین فرهنگی)

(ویژه فعالین فرهنگی)

کاری از موسسه آموزشی پژوهشی میتاق

بسمه تعالی

رهبر معظم انقلاب:

"در باب کار فرهنگی و اهمیت آن، هرچه گفته بشود، تکرار گفته شده‌هاست و یک نکته بیش نیست و آن، پیام انقلاب و اصل ایصال آن است، که از اصول مسلم اسلامی می‌باشد."

شاید بارها و بارها کلمه کار فرهنگی را شنیده باشیم و درباره آن، اطلاعاتی هم داشته باشیم و بدانیم که امروزه یکی از کارهایی که بچه‌ها انقلابی باید انجام بدهند، کار فرهنگی است. ولی احتمالاً بسیاری از بچه‌ها نمیدانند کار فرهنگی چگونه انجام می‌شود و به همین دلیل تا حالا آنچنان که باید و شاید، به دنبال آن نبوده‌اند. حالا در این جزوه سعی داریم که شما را ابتدا با معنی فرهنگ و کار فرهنگی و سپس نحوه کار فرهنگی در سطح جامعه آشنا کنیم.

- فرهنگ چیست؟

مقام معظم رهبری طی بیانی فرهنگ را به این صورت تعریف می‌کنند: "مراد ما از فرهنگ، همان ذهنیت‌هاست. هر جا که من تعبیر فرهنگ را به کار می‌برم، مرادم آن معنای عام فرهنگ است؛ یعنی آن ذهنیت‌های حاکم بر وجود انسان که رفتارهای او را به سمتی هدایت می‌کند - تسریع، یا کند می‌کند - این، حداقل نیمی از عوامل تعیین‌کننده و پیش‌برنده و جهت‌دهنده به همه رفتارهاست."

در واقع طبق این بیان، فرهنگ همان تفکرانسان است که به رفتارهای او جهت می‌دهد و منشا کارهای خوب و بد اوست. به بیانی دیگر، فرهنگ جهان بینی و ایدئولوژی هر فردی است که به او جهت می‌دهند و رفتار او را می‌سازند.

- کار فرهنگی چیست؟

در واقع، کار فرهنگی در معنای کلی، به مجموعه فعالیت هایی که برای تغییر یا تثبیت یک فکر و نگرش خاص در ذهن مخاطب مورد نظر، با استفاده از هر ابزار و وسیله ای صورت میگیرد میگویند.

هدف ما از انجام کار فرهنگی، همسو کردن دیگر تفکر ها با خودمان می باشد. یعنی اگر فردی از لحاظ فکری با ما مخالف است، با استفاده از روش های خاصی او را با خود همراه کنیم و اگر هم با ما هم فکر است، با استفاده از روش هایی، فکرش را تثبیت کنیم تا رهن های فکر، او را نزدند.

باید توجه داشت که هدف اصلی ای که ما به دنبال آن هستیم و انتظار داریم که تفکر دیگران نیز در آن راستا شکل بگیرد، رسیدن به زندگی توحیدی و رسیدن به مقام عبودیت است که در کلام امام خمینی (ره) و امام خامنه ای به شرح زیر آمده است:

-امام خمینی (ره):

آن مقصدی که مقصد اسلام است و مورد امر خدای تبارک و تعالی است و همه انبیا برای آن مقصد آمده اند، از آن مقصد نباید غفلت بشود. باید گفتارها، انسان را برساند به معنویات و برساند به توحید کلمه و کلمه توحید. (صحیفه امام خمینی - جلد ۱۴ - صفحه ۱۵۳)

-امام خامنه ای:

هدف نهائی، تعالی و تکامل و قرب الهی است. هدف پائین تر از آن، انسان سازی است؛ هدف پائین تر از آن، ایجاد جامعه ای اسلامی است با همه ی مشخصات و آثار، که استقرار عدالت در آن باشد، توحید باشد، معنویت باشد. اینها اهداف هستند. این اهداف عوض شدنی نیستند؛ یعنی ما نمیتوانیم بیائیم مایه بگذاریم تا از هدف کم کنیم. (بیانات مقام معظم رهبری ۱۳/۰۴/۱۳۹۰ در دیدار فرماندهان سپاه پاسداران)

- چگونه کار فرهنگی کنیم؟

کار فرهنگی دو بعد دارد:

۱- خودسازی

۲- جامعه سازی

الف) خودسازی:

همانطور که می دانید و طبق قاعده ای عقلی، فاقد الشی، معطی الشی نمیشود. به این معنی که کسی که خود از یک ویژگی محروم است، نمیتواند این ویژگی را به کسی انتقال دهد.

بنابراین اولین قدم در کار فرهنگی، ساختن خود می باشد.

خودسازی نیز همانند کار فرهنگی دو بعد دارد:

۱- معنوی

۲- معرفتی

منظور از خودسازی معنوی، ساختن خود به لحاظ روحی به وسیله انجام اعمال عبادی و مراقبه ها در طول زندگی است و منظور از خودسازی معرفتی، ساختن خود از لحاظ فکری به وسیله مطالعه و یا طرق دیگر می باشد.

توجه به این نکته ضروری است که این خودسازی ها باید در جهت رسیدن به اهدافی باشد که از قبل برای خود مشخص کرده ایم (رسیدن به مقام عبودیت و تشکیل جامعه ای که رو به سوی چنین هدفی دارد).

برای مثال وقتی هدف ما رسیدن به جامعه اسلامی است، باید به گونه ای خودمان را بسازیم که اول بار، شاخص های یک جامعه اسلامی که همراه با انسان های اسلامی است، در ما تجلی یابد.

۱- معنوی:

در جهت خودسازی معنوی، برخی از کارهایی که پیشنهاد میشود و از بیانات بزرگان و امامین انقلاب گرفته شده است، به شرح زیر است:

- نماز شب:

بخصوص من توصیه میکنم نماز شب را تا آنجایی که میتوانید، ولو یک وقتی هم نتوانستید، مثلاً قضایش را [بخوانید]، ترک نشود؛ یعنی دنبال کنید اینها را، اینها خیلی اثر میگذارد، نورانیت میدهد به شما و آن وقت این نورانیت، به شما کمک میکند در پیدا کردن راه. یک چیزهایی را انسان از این و آن هم هر چه سؤال کند، به درد نمیخورد؛ یعنی گاهی از یک کسی هم یک چیزی می شنود اما در انسان اثری نمیگذارد. اگر آن نورانیت پیدا شد، دلها را باز میکند. (۱۳۹۷/۱۲/۱۳)

- قرآن، دعاها، نهج البلاغه و...

یعنی واقعاً بدون توجهات معنوی نمیشود، بدون توسل، بدون دعا، بدون نماز شب، بدون مراجعه و خواندن صحیفه ی سجادیه نمیشود. اگر چنانچه آدم بخواهد ارتباط قلبی خودش را، ارتباط معنوی خودش را با خدا حفظ نکند و مراقبت نکند از آن، کار پیش نمیرود. (۱۳۹۷/۱۲/۱۳)

- مراسمات دینی و هیئت

- توسل به اهل بیت

-توسل به شهدا و زیارت حرم شهدا

۲-معرفتی:

الف-شناخت جبهه مقابل و راه های نفوذ:

با توجه به اینکه ما اکنون تحت شدید ترین فشار ها، خصوصا فشار های رسانه ای و به معنای واقعی کلمه، درون یک جنگ نرم قرار داریم، ابتدائا نیاز داریم که جبهه مقابلمان را به خوبی شناخته و سپس با تصمیم ها و حرکات و کار های مناسب، ضمن دفاع از عقاید خود، به اندیشه های باطل آنها حمله ببریم.

برای شناخت درست جبهه مقابل، اولین قدم، آشنایی با اصول فکری آنها است.

در این زمینه، اکیدا توصیه می گردد که کتابهای طرح ولایت که اصول فکری اسلام و غرب را بررسی و مقایسه می کند، خوانده شده و به درستی فهمیده بشوند.

کتابهای طرح ولایت، اصولی همچون خدا، انسان، اخلاق، سیاست و قانون را در هر دو مکتب فکری بررسی می کنند و فرد تنها با درک درست این مطالب است که می تواند زیر بنای فکری جبهه مقابل را بدرستی شناخته و علیه آن کار بکند.

همچنین شناخت تاریخ غرب (غرب شناسی) و تاریخ معاصر، کمک فراوانی در این زمینه خواهد کرد.

ب-یافتن نگاه اسلامی در امور:

پس از اینکه توانستیم جبهه مقابل را به درستی بشناسیم، نوبت به این می رسد که ما نیز نگاه خود را در همه موضوعات، به نگاه اسلامی نزدیک کنیم. در غیر این صورت ممکن است که سالهای سال، مشغول کار فرهنگی باشیم، ولی در آخر عمر بفهمیم که راهی که در حال طی نمودن آن بوده ایم، بر خلاف مسیر اسلام بوده است و اینگونه، به جای تقویت اسلام، ندانسته، سالها به اسلام ضربه بزنیم.

در این زمینه، گوش دادن مداوم به بیانات امام خامنه ای و خواندن صحیفه امام (ره) و همچنین کتاب طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن و کتابهای شهید مطهری، بسیار راهگشا خواهند بود.

ج- تطبیق مطالعات با وضعیت فعلی جامعه (تحلیلگری):

بعد از انجام مطالعات مورد نظر، نوبت به این می رسد که مطالعات خود را با شرایط حاضر تطبیق دهیم.

این عمل که همان تحلیلگری می باشد و به شدت مورد تاکید مقام معظم رهبری است، در واقع ثمره مطالعات و تحقیقات و خودسازی شماسست و تنها با انجام این مرحله است که می توانید از گام اول (خودسازی) عبور کرده و وارد گام دوم (جامعه سازی) شوید.

در واقع اگر ما مطالعات زیادی هم داشته باشیم و خود را در زمینه های فکری به خوبی ساخته باشیم ولی نتوانیم به خوبی شرایط حاضر را درک کرده و اطلاعاتمان را با آن تطبیق دهیم، قطعاً نخواهیم توانست راه حل های مناسب برای جامعه سازی را بدست آورده و ممکن است سالها، دور باطل بزنیم و فقط وقت خود را بیهوده تلف کنیم. پس از این مرحله غافل نشویم.

ب) جامعه سازی:

برای رسیدن به جامعه آرمانی ای که در اهداف خود مشخص کرده ایم، نیاز است که غیر از ساخته شدن خودمان، دیگران را نیز به مانند خود تربیت کرده و همگی در یک مسیر حرکت کنیم.

برای این کار، ۳ مرحله اساسی را باید طی کنیم:

۱- ارتباط گیری اولیه (جذب)

۲- انتقال محتوا

۳- حراست از فرد

الف) ارتباط گیری اولیه (جذب):

برای اینکه بتوان یک فرد را تربیت کرد، در قدم اول، باید او را به خود جذب کرد تا پذیرای سخنان ما بشود و بتوان بر روی فکر او کار کرد.

در صورتی که ما نتوانیم یک فرد را به خود جذب کرده و با خود همراه کنیم، قاعدتا، او نیز برای حرف ما ارزشی قائل نخواهد شد و ما نمیتوانیم کاری از پیش ببریم.

پس اولین قدم در جامعه سازی، جذب افراد به خود می باشد.

برای این کار روش هایی ذکر شده و کتاب های بسیاری نوشته شده است ولی ما در اینجا، به چند مورد ساده ولی بسیار کاربردی اشاره میکنیم که به راحتی می تواند به شما در جذب مخاطب کمک کند.

۱- اخلاق خوش و خنده رو بودن:

مهم ترین عامل جذب افراد به شما، خوش خلق بودن و خنده رویی شما می باشد. در قرآن نیز به این مورد اشاره شده است و خداوند به پیامبر عرضه می دارد که اگر تو خوش خلق نبودی، مردم از گرد تو پراکنده می شدند.

۲- ممتاز بودن در رشته تحصیلی:

به طور معمول، افرادی که از لحاظ علمی در سطح بالایی قرار دارند، افراد بیشتری را گرد خود دیده و افراد سعی دارند که هر چه بیشتر، خود را به این فرد نزدیک کنند. پس یکی دیگر از راه های جذب افراد به خود، مطرح بودن از لحاظ درسی است.

۳- اهل مطالعه و تفکر بودن:

کسانی که از دانش بالایی برخوردار هستند، معمولاً مورد توجه افراد قرار گرفته و افراد برای حل مسائل مختلف سیاسی، عقیدتی و ... به او مراجعه می کنند.

! توجه داشته باشید که جذب افراد به خود، اولین مرحله از کار فرهنگی و راحت ترین آنها می باشد پس اگر کسی هستید که از لحاظ رفیق شدن با افراد و جذب آنها قوی و قدرتمند است، به خود مغرور نشوید؛ چرا که شما صرفاً مرحله اول را با قدرت برداشته اید و هنوز دو مرحله دیگر در پیش دارید که بسیار مهم می باشند و در صورت عدم انجام دو مرحله بعد، تقریباً عملکرد شما صفر بوده است.

ب) انتقال محتوا:

کلیه موضوعاتی که در مبحث خودسازی به عرضتان رساندیم، در این مرحله به درد شما خواهند خورد.

در این مرحله که فرد به شما جذب شده است، شما باید با روش هایی مثل صحبت های دو نفره، ارتباط پیامکی، صحبت های گروهی و یا هر روشی که به ذهنتان می رسد، فرد را آگاه کرده و افکار خود را به او انتقال دهید.

! در این مرحله توجه به ضرب المثل "هر سخن جا و هر نکته مکانی دارد"، به شدت توصیه می شود. به طور مثال، هر لحظه و هر مکانی، جای صحبت کردن درباره هدف خلقت نیست و این شما هستید که باید فضایی مناسب برای مخاطب ایجاد کرده و ذهن او را به سمتی بکشانید که بتوانید موضوع مورد نظر خود را به او انتقال دهید.

البته ساختن فضای مناسب، کار بسیار سختی نیست، کافیست که شما در صحبت با مخاطبتان، به گونه ای، مسائل مورد بحثتان را به موضوعی که در نظر دارید، نزدیک کنید.

برای مثال، اگر میخواهید با مخاطبی، درباره کارآمدی نظام اسلامی نسبت به رژیم پهلوی سخن بگویید، می توانید، بحث با او را به پیشرفت هایی که امروزه در زمینه های مختلف داشته ایم چسبانده و خودتان اولین سوالات در این زمینه را با او در میان بگذارید.

ج) حراست از فرد:

بدانید که کار فرهنگی، یک عمل یکدفعه ای و سریع نیست، بلکه عملی است که نیاز به زمان زیادی برای اثر گذاری دارد و شما باید "امید" و "صبر" زیادی داشته باشید تا موفق بشوید.

به عبارتی دیگر، شما باید ارتباطتان با مخاطبتان را تا مدت ها حفظ کنید و تا آنجا که می توانید، از لحاظ فکری او را بسازید.

قطعا مخاطبتان پس از مدتی، به دلیل برخورد با شبهات و یا مسائل جدیدی، دوباره از راه راست منحرف شده و نیاز به همفکر و راهنمایی دارد که دوباره او را به مسیر اصلی بازگرداند.

پس این مرحله بسیار مهم را که آخرین مرحله کار فرهنگی است، جدی بگیرید!

-تشکیلاتی کار کردن، فریضه ای که نباید از آن غافل شد!

نکته بسیار مهمی که در کار فرهنگی باید به آن توجه داشت، تشکیلاتی کار کردن می باشد، به این معنا که اگر می خواهید در دانشگاه و یا محیط دیگری کار کنید، قطعا محدودیت های زمانی و مکانی و علمی و... به شما اجازه نخواهد داد که تمام افراد را تحت پوشش قرار داده و روی آنها کار فرهنگی انجام دهید. بنابراین نیاز است که به صورت یک گروه فرهنگی در آمده و با تربیت کادر آن گروه، هر کدام قسمتی از کار را در دست گرفته و کار را به نحو احسن انجام دهید.

-معرفی کتاب:

در پایان، تعدادی از کتاب هایی که در زمینه کار فرهنگی به آنها نیاز پیدا خواهید کرد، به شما معرفی می کنیم:

نام کتاب	نویسنده	موضوع
جهاد فرهنگی	دانشگاه امام صادق	فرهنگ و تهاجم فرهنگی از نگاه رهبر انقلاب
رساله لقاءالله	-	خودسازی معنوی
رساله لب اللباب	-	//
تطهیر خیال	سید بهروز طیبیان	//
معرفت شناسی	کتاب طرح ولایت	شناخت جبهه مقابل و نگاه صحیح به اسلام
خداشناسی	//	//
انسان شناسی	//	//
فلسفه حقوق	//	//
فلسفه سیاست	//	//
فلسفه اخلاق	//	//
واژه نامه سیاسی	شهریار زرشناس	پیش نیاز غرب شناسی
غرب شناسی	سید احمد رهنمایی	شناخت جبهه مقابل و نگاه صحیح به اسلام
مدرنیته	مهدی مشکی	//
طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن	آیت الله خامنه ای	نگاه صحیح به اسلام
جریان شناسی سیاسی در ایران	علی دارابی	شناخت جبهه دشمن و تحلیلگری

//	علی الفت پور	چهل تدبیر
//	//	بازگشت از نیمه راه
//	موسی نجفی، موسی حقانی	تاریخ معاصر ایران
//	مهدی پیشوایی	سیره پیشوایان
//	آیت الله سبحانی	فروغ ابدیت (زندگانی پیامبر (ص))
//	//	فروغ ولایت (زندگانی امام علی (ع))
هدف و راهبرد	سازمان بسیج دانشجویی	رسالت دانشجوی بسیجی
لزوم تشکیلات	-	کار باید تشکیلاتی باشد

- برای دریافت جزوات بیشتر، مشاوره، سیر مطالعاتی، همکاری و... از طرق زیر اقدام نمایید:

۰۹۱۷۵۸۶۹۳۴۶

- واتس اپ، تلگرام، ایستا، بله:

www.n-roshangar.blog.ir

- وبلاگ: